

De
KRIJGSGEVANGENE
Paaschverhaal
DOOR
A. VERHORST.

LITH. MÜNNINGHOFF, DEVENTER

HARDERWIJK, H. A. BERENDS

Prijs 10 Cent. 25 Ex. f 2, 25, 100 Ex. f 6, 50

DE KRIJGSGEVANGENE.

PAASCHVERHAAL

DOOR

A. VERHORST,

Schrijver van: *„Feestgewaad voor Rouwkleeders.”*

HARDERWIJK,

H. A. BERENDS.

I.

DRUK EN DROEFENIS.

In de breede en nette, maar zeer stille Kerkstraat van de plattelandsgemeente B stond het winkel- en woonhuis, met de daarachter gelegen bakkerij, van baas v. d. Schouwe. Wie een blik naar binnen wierp door de heldere vensterruiten van het winkelraam, kon zich spoedig overtuigen, dat de eigenaar dezer affaire zeker zijne drukte wel aan kon. De enkele broodjes, op eene breede plank neergelegd, maakten met de weinige flesschen, daarboven op eenige smallere plankjes geplaatst, eene armoedige figuur; en het geheel gaf den indruk van eene verloopen nering.

Terwijl wij hieromtrent nog in het onzekere verkeerden, daar, zooals het spreekwoord terecht zegt: „schijn bedriegt” — nadert een eenvoudig man de door ons besproken woning en treedt den winkel binnen. Doch blijkbaar is hij niet gekomen om een paar van de oudbakken broodjes te koopen, of voor zijne kinderen iets van het suikergoed uit de fleschjes mee te nemen. Hij stapt rechtuit den winkel door en op de kamerdeur toe, opent ook deze en bevindt zich in het gezelschap van de twee eenige bewoners dezer nederige en stille bakkerij.

Laat ik u maar dadelijk zeggen, dat deze deftige bezoeker een huisvriend van Baas v. d. Schouwe is en wel een vriend in den waren zin van het woord, zooals gij spoedig zult bemerken. Het is de schoolmeester van het plaatsje; de man, die reeds meer dan twintig jaren lang de jeugd van de gemeente B. had opgeleid tot alle nuttige kennis niet alleen, maar ook opgevoed in de vreeze en vermaning des Heeren. Door oud en jong werd de goede man geacht, en gaarne gunde men hem in elken kring de eereplaats.

En dat te meer, nu sedert geruimen tijd de gemeente zonder predikant was en de meester in die leemte voorzag, door nu en dan in de kerk eene preek voor te lezen of zelf een woord uit het hart te spreken.

„Hoe gaat het, goede vriend?” was zijne vraag tot den bakker

nadat hij zich gezet had, „hebt gij nog iets vernomen aangaande uwen zoon?”

„Helaas, neen!” luidde het antwoord van den reeds grijzen- den bakker. „We zien dag op dag uit naar bericht, maar er komt niets. Alles is even treurig. O, waarom bezoekt ons de Heer toch zóó zwaar?” En de man liet het hoofd op de hand zinken.

De meester zag zwijgend vóór zich en de vrouw, die zich met eenig naaiwerk bezig hield, zeide:

„Ja, meester! het is hard en moeilijk om altijd stille te zijn onder Gods leiding. Wij weten, dat alle dingen ten goede moeten medewerken, dengenen, die God liefhebben — maar hoe zwaar valt dat soms te gelooven! Onze zaken gaan allengs achteruit: de drukkende tijd doet er geen goed aan; mijn man heeft na zijne ernstige ziekte van verleden jaar geene kracht meer voor zwaar werk; aan een knecht is geen denken voor ons; niets staat voor de deur dan armoede en ouderdom, en dat . . . .” vervolgde zij, de oogen met de hand bedekkende . . . . „terwijl onze eenige zoon vrijwillig omzwerft, wie weet waar, in steê van zijn zwakken vader . . . .” Zij kon niet verder gaan en een tranenvloed gaf een weinig lueht aan haar vol gemoed.

Gij begrijpt nu wel, lezer, dat hier werkelijk druk en droefenis herschen en alle blijmoedigheid benemen. In een paar woorden is het gezegd: baas v. d. Schouwe's eenigst kind, een veelbelovende zoon, was, helaas! geheel afgeweken, soldaat geworden . . . . en de bedroefde en verzwakte vader zag zijne zaak verloopen!

De waardige onderwijzer vatte thans het woord op en zeide: „Goede vrouw v. d. Schouwe, 't is zeker waar, dat de Heere u zwaar beproeft. Maar ik moet u toeroepen: houd vast aan de beloften van zijn dierbaar Woord, die nooit of nimmer zullen falen. Hij heeft ons toch nog tot heden toe gedragen en behouden. En ook uw zoon is zeker nog in leven, anders zoudt ge wel bericht van zijn overlijden hebben ontvangen. Houd moed! Ik heb nog altijd eene stille hoop, dat hij *niet* zal verloren gaan, maar dat ge nog eenmaal iets beters van hem zien zult. Denkt er aan, wat onze Verlosser heeft geleden en gedragen om onzentwille. Laat het heerlijk Paaschfeest, dat wij in deze week hebben gevierd u tot troost en sterkte zijn. Hij overwon den dood en heeft nu alle macht in hemel en op aarde!”

„Het ontbreekt mij niet aan vertroosting en versterking van Boven, meester!” zei de bakker, terwijl hij opstond, daar de winkelbel een bezoeker aankondigde, „maar anders zou ik ook wel dagelijks verlangen naar het einde mijner dagen.”

De binnengekomene scheen ook thans weer een bekende te zijn, want hij naderde heel gemeenzaam de kamerdeur en riep den bakker, die haar juist opende, toe: „Komplement van den dokter, en of de baas eens even wou komen; er is nieuws van je zoon, geloof ik.” De bakkersvrouw en de meester sprongen te gelijk op en de bakker had in een ommezien zijne jas aange- trokken en was, na een haastig afscheid, de straat opgegaan.

II.

HET ONDERSCHIED TUSSCHEN GIJSJE EN GIJS.

Het gesprek, in het vorige hoofdstuk meegedeeld, had plaats in het jaar 1832. Wij hebben er uit vernomen, dat de bakker en zijne vrouw in drukkende omstandigheden verkeerden; hunne zaken achteruit gingen en hunne vooruitzichten dus donker waren. Maar ook hebben wij opgemerkt, dat het leed zeer vermeerderd werd door de afwezigheid en het levensgedrag van hun conigen zoon. Wij willen dit nu eens nader verhalen.

In het jaar 1802 was v. d. Schouwe met zijne vrouw in het huwelijk getreden en had hij de bakkerij betrokken, die toen voor een geringe som te koop was geweest.

In het volgende jaar was hun een zoon geboren, die den naam van Gijs ontving en voorspoedig opgroeide. Al waren die eerste tien jaren van des bakkers huwelijksleven voor ons vaderland zeer bang en drukkend, door de Fransche overheersching, in zijn huis en zijne zaken mocht hij roemen in zegen en voorspoed. Gijsje werd een aardig ventje, de speelpop en de lieveling van vader, moeder, bureu en vrienden, want hij won aller harten door zijne guitenstreken en zijne aanvalligheid.

Zoo werd het knaapje een knaap en Gijsje allengs tot Gijs. Maar met de jaren ontwikkelde zich bij het zoontje des bakkers

ook het booze hart, en het bleek, dat hij even ondeugend kon zijn als zijne makkers.

Vader en moeder bestraffen hun zoon wel en gingen zijn kwaad te keer, maar het scheen dat de ongehoorzaamheid van Gijs daardoor niet minder, maar grooter werd. Wij moeten echter erkennen, dat de moeder wel eens wat te zacht was en haren Gijs, haren lieveling spoedig geloofde, wanneer hij de schuld van eenig bedreven kwaad op een ander wierp. Hierdoor ontwikkelde de bakkerszoon bovenmate vlug in het liegen, ja bracht het daarin zoover, dat hij niet meer bloosde, en met het ernstigste gezicht ter wereld de grootste onwaarheden begon op te dissen. De meester zag met droefenis hoe de vlugge, flinke knaap in ondeugd toenam. Hij strafte hem gestreng, maar met liefde en bracht hem de gevolgen van zijn gedrag onder het oog. Gijs had geen ongevoelig hart: dikwijls begon hij onder de toespraken des meesters te schreien; vaak beloofde hij zijne moeder onder heete tranen beterschap; ja nu en dan boog hij zelfs op zijn kamertje de knieën en bad den Heere om vergiffenis, terwijl hij beloofde het beter te zullen maken. Maar ongelukkigerwijze waren die beloften zoo ras vergeten. Gijs ging voort van kwaad tot erger en eindelijk nam zijn vader hem, vroeger dan zijn plan was geweest, van de school, om hem in de bakkerij op te leiden. Eenigen tijd ging het nu beter en scheen de verandering van omgeving en het nieuwe van den arbeid eenigen invloed ten goede uit te oefenen. Maar ook deze hoop vervloog alteras. Baas v. d. Schouwe moest tot zijne smart ontdekken, dat al zijne vermaningen vruchteloos waren en het hart van zijn eenig kind hoe langer hoe meer gesloten scheen te worden voor alle hoogere dingen. Afkeer van Gods Woord en spot met vrome monschen liet onze Gijs van tijd tot tijd duidelijk merken. Liefst ontweek hij na den arbeid de ouderlijke woning en zocht het gezelschap van verkeerde vrienden. Daarbij wist hij echter zijne moeder zoo listig te misleiden, dat deze vaak nog toegaf, in de meening, dat dit wellicht beter ware dan altijd zijn verzoek af te wijzen. En zoo gingen de maanden en jaren voorbij; Gijs gedroeg zich thuis heel bedaard en zedig, maar verborg zorgvuldig, wat hij daar buiten hoorde en deed. Nu en dan bracht de meester zijne ouders een bezoek en deelde hun mede, wat hem ter oore kwam.

Dan zuchtte moeder v. d. Schouwe en vergoot in de eenzaamheid bittere tranen om haren zoon, die van een allerliefst en aanvallig Gijsje in een goddeloozen Grijs was ontaard. Dat dit laatste woord niet te sterk is, blijkt uit de woorden, waarmede Grijs afscheid nam van den meester, toen hij op zijn achttiende jaar naar Haarlem vertrekken zou, waar hij vrijwillig voor tien jaren dienst had genomen als soldaat! Toen de goede man hem de smart zijner ouders over dit roekelooze voornemen schilderde en hem smeekte, om toch zijne en hunne vermaningen niet in den wind te slaan, toen brak de jongeling dit onderhoud af, door te zeggen: „Nu ja, meester, ik dank je wel, maar ik zal het zonder God verder brengen dan mijn vader — ik wil er niet langer van hooren!”

Is dat niet verschrikkelijk? De eenige zoon van burgerouders, die de beste vooruitzichten had voor de toekomst, die hun tot steun had kunnen en moeten zijn op hun ouden dag — hij gaat daar vrijwillig de wijde wereld in, het leven van verleiding en zonde zoekt hij op, om met volle teugen te kunnen genieten van hetgeen de wereld dwaselijk genot noemt!

In diepen rouw zaten baas v. d. Schouwe en zijne vrouw neder. Sedert hoorden zij wel van hun zoon; in het eerst veel, allengs minder, maar onder dat alles was zeer weinig goeds. Hij dwaalde steeds verder af van den rechten weg en spotte met de vrome ouders, die hem nog telkens als zij konden vermaanden: „Dwaal niet, God laat zich niet bespotten!”

III.

DE KRIJGSGEVANGENE.

Gij zult wellicht weten, dat ons vaderland van 1815 tot '30 met België is vereenigd geweest en als één koninkrijk door Willem I werd bestuurd. In het jaar '30 evenwel, op den 25. Augustus, ontstond te Brussel een oproer, dat de aanleiding was tot den opstand der Belgen en hunne geheele afscheiding van ons land. In September rukten de Nederlandsche troepen onder den Kroonprins en prins Frederik naar Brussel op, maar werden

teruggeslagen. De opstand breidde zich langs hoe meer uit en ook Antwerpen nam er deel in. Baron Chassé, die de citadel bezet hield, dwong op den 27. October 1830 de stad tot onderwerping, maar een wapenstilstand noodzaakte hem, het vuren te staken. In het volgende jaar hadden de Belgen een koning verkozen, Leopold I en had onze vorst zijn volk opgeroepen tot den strijd voor onze rechten. In Augustus rukte het leger op, onder aanvoering der beide prinsen Willem en Frederik, en in den beroemden „tiendaagschen veldtocht” werd het Belgische leger totaal verslagen. Nu onderwierp zich Leopold aan de voorstellen der groote Mogendheden, maar Willem I juist niet, omdat hij, als overwinnaar, meer van de Belgen eischte. Intuschen hadden zich de Franschen er mede gemoeid en rukte in het volgende jaar een leger van 90,000 man België binnen. Spoedig trok de vijand op de citadel van Antwerpen aan en belegerde die sterkte. Na een hevig bombardement van 19 dagen gaf Chassé haar aan de Franschen over als een puinhoop. Al de soldaten werden krijgsgevangen gemaakt om naar Frankrijk te worden gevoerd.

Wij hebben in zeer korte trekken u deze dingen moeten herinneren, omdat zij in verband staan met onze geschiedenis. Want Gijs v. d. Schouwe behoorde onder de verdedigers van de citadel van Antwerpen en werd mede krijgsgevangen genomen bij de overgave. Zoo kwam hij dus met al zijne krijgsmakkers in Fransche handen. Dit was in het laatst van Nov. '32.

Maar nu moeten wij even teruggaan. Gij weet nog altijd niet, wat de bakker bij den dokter had vernomen in de Paaschweek van dat jaar. Welnu, thans zullen de mededeelingen van den geneesheer ons veel duidelijker zijn. De goede man sprak, toen v. d. Schouwe in zijn studeerkamer had plaats genomen:

„Wel baas v. d. Schouwe, het doet me genoegen, dat ik je iets omtrent je zoon kan meedeelen. Het is wel niet veel, maar beter wat dan niets!”

„Als het maar wat goeds is, dokter!” waagde de bakker te zeggen.

„Jawel, vriend,” vervolgde deze. „Gij weet, dat mijn zoon Willem, die te Leiden studeerde, verleden jaar met al zijne makkers de boeken heeft weggeborgen om het zwaard te trekken voor het vaderland en dat . . . .”

„o Jawel, jawel,” viel de bakker in, die maar naar het nieuws

omtrent zijn Gijs verlangde. „En heeft uw zoon den mijnen gezien?”

„Dat is het, wat ik je eigenlijk zeggen wou,” vervolgde de lijvige arts, „zie je, mijn zoon is luitenant van de jagers en ligt te Tilburg in kwartier, want.....

„En daar heeft hij mijn Gijs ontmoet?” vroeg de bakker alweer, die den verhalen verhinderen wilde om uit te weiden over de heldendaden zijns zoons.

„Juist, v. d. Schouwe. Hij schrijft mij alleen, dat hij verleden week uwen zoon bij gelegenheid van eene militaire marsch heeft ontmoet en gesproken en dat hij er goed uitzag.”

De dokter zweeg en v. d. Schouwe stond op, dankte voor de vriendelijke mededeeling en ging huiswaarts. Meester was gebleven om het nieuws te hooren en ofschoon het al zeer sober was, zoo wees hij er nochtans op, hoe Gods wegen wonderlijk en ondoorgrondelijk zijn, hoe niets voor den Heere te groot is en dus het vertrouwen onzes harten ten allen tijde op Hem moet gevestigd blijven.

Moeder was er weer een weinig door opgebeurd. Men hoopte alweer en verwachtte van week tot week eenig bericht, dat eindelijk ook werkelijk kwam. Willem van den dokter kwam naar huis, daar het kriegsleven hem eene ziekte had bezorgd. Dit was in de maand Juni. Hij bracht de groeten over van Gijs en deelde mede, dat deze met zijn geheele compagnie verplaatst was naar Antwerpen, ter verdediging der citadel. En toen nu de bakker uit de nieuwsbladen vernam, dat deze overgegeven was en de bezetting krijgsgevangen gemaakt, toen kon het bedroefde echtpaar dus vrij zeker rekenen, dat hun zoon Gijs mede naar Frankrijk trekken en vooreerst wel niet, misschien nimmer wederkeeren zou.

„Och Heere!” zuchtte de moeder, terwijl zij op een stormachtigen Decemberavond in het stille woonverrek zat en aan haren zoon dacht. „Och Heere! mocht ik hem toch nog eens weder zien. Mocht ik hem nog eens bekeerd zien!”

En haar man voegde er aan toe: „O lieve vrouw, dat laatste is het beste! Mochten we maar weten, dat zijne ziel behouden was, dan was er niets verloren!” En ook hij vouwde de handen en smeekte in stilte, dat de Almachtige zich over zijn kind mocht ontfermen.

IV.

VERHOORING EN UITBREDDING.

Weken en maanden gingen voorbij; het Kerstfeest was gevierd on het nieuwe jaar had zijn intrede gedaan. Vele bedrukte aanzichten werden ook in het kleine B. gezien, want deze had een zoon in het leger, en wachtte maar altijd te vergeefs op zijne terugkomst, of beschreide wellicht zijn dood; gene zag met bezorgdheid zijne nering achteruitgaan door de droevige tijdsomstandigheden. Ook bakker v. d. Schouwe, wij weten het, verkeerde in dit geval. Weinige opgewekte uren gingen daar voorbij, en alleen als de welbekende voetstap van den meester in den winkel werd gehoord scheen er eenige levendigheid in het stille woonvertrek te komen. De meester was dan ook waarlijk een vriend in den nood en toonde dat met woord en daad. Zijn hartelijke toespraak was het best in staat om de troostelooze ouders op te wekken en met nieuwen moed te bezielen. Vaak hief de blijmoedige man een psalmvers aan, wel wetende, dat v. d. Schouwe niet laten kon mee in te stemmen, en het bleek dan duidelijk, hoe machtig het woord Gods is, om de ziel te troosten en te sterken.

Op zekeren avond bracht de dokter den bakker een bezoek, daar diens vrouw aan de koorts leed. Toen hij de patient had behandeld en de noodige geneesmiddelen had voorgeschreven, bracht hij het gesprek op de tijdsomstandigheden, en zei:

„Je hoort nog altijd maar niets van je zoon, niet waar v. d. Schouwe? Je weet natuurlijk, dat hij met de bezetting der citadel is gevangen genomen?”

„Ja, dat kan ten minste zoo zijn, dokter,” zei de zieke, „maar ik denk voortdurend: hij kan ook wel doodgeschoten zijn.”

„Neen!” sprak de dokter, „dat zal zoo niet wezen, want mijn zoon Willem zegt, dat nu de namen der dooden wel zijn opgegeven aan hunne familiën. Ge zoudt het dus stellig reeds weten . . . . Het is wel mogelijk, dat ge nog eenig bericht van hem krijgt, maar dit kan ook lang duren, daar het aan de krijgsgevangen soldaten wel zoo licht niet vallen zal om te schrijven.”

„We zullen maar moed houden, dokter!” zei baas v. d. Schouwe met een zucht, „en het oog op den Heere wenden, die alles

machtig is, en ook het leven uit den dood wekken kan."

"Ja, ja!" merkte de aangesprokene op, terwijl hij zich gereed maakte om heen te gaan, "God maakt alles wel op zijnen tijd, voor degenen, die Hem vreezen. Ik hoop van harte, dat uwe wenschen vervuld worden en gij uwen zoon wederzien moogt. Maar dan is het te hopen, dat hij ook van gedrag veranderd zij, of nog verandere, anders zou hij wellicht u nog ongelukkiger maken."

Toen de dokter vertrekken zou kwam de meester, en bleef nog even met hem praten in den winkel.

De onderwijzer vroeg: of Willem niet eens zou kunnen schrijven naar het legerbestuur, om iets omtrent Gijs v. d. Schouwe te weten te komen. De dokter beloofde, dit zijn zoon te zullen verzoeken. Willem heeft aan dit verzoek ook gevolg gegeven. Eer echter op het schrijven van den student antwoord was ontvangen, was dit door gewichtige omstandigheden overbodig geworden, zooals wij aanstonds zullen vernemen.

De ziekte der bakkersvrouw was ernstiger, dan de dokter aanvankelijk vermoed had. Het leed, dat zij zoolang in stilte gedragen had om haren zoon, zoowel als de zorg over de drukkende omstandigheden hadden haar zenuwkoorts bezorgd, welke langen tijd haar leven in gevaar brachten. Eindelijk wendde de Heer genadig den loop der ziekte en na verloop van een paar weken kon zij weer opzitten en iets gebruiken. Haar man beschouwde deze dag als een feestdag, te meer, daar huu zoon heden zijn dertigsten jaardag vierde. Ook de moeder van den verloren zoon had er aan gedacht, maar er niet van durven spreken. Het middagmaal werd opgedischt, en men zette zich om het dankbaar te gebruiken.

Mot bijzondoren gloed sprak v. d. Schouwe het gebed uit. Hij smeekte om een zegen over hetgeen men gebruiken zou en gedacht tevens den zoon des huizes, dien men thans zoo dubbel gaarne aan den disch zou gezien hebben. Hij vraagde van Gods almacht, dat deze hem zou bewaren en geleiden en nog eenmaal, kon het zijn, in de ouderlijke woning voeren.

Onder het eten kwam de meester. Ofschoon men niet gewoou was hem op dit uur te zien binnen komen, vond v. d. Schouwe zijn bezoek verklaarbaar, daar de voormalige onderwijzer van Gijs diens jaardag niet vergeten had. Maar toch er scheen iets

bijzonders gebeurd te zijn. Althans, meester sprak zoo vreemd, blijkbaar moeite doende om bedaard te blijven en zich niet te verraden. Hij zei maar telkens: „God is immers alles machtig; hij kon Gijs nog wel eens spoediger bij u brengen, dan gij vermoedt.” Eindelijk waagde hij te zeggen: „Als hij nu eens kwam, op dezen zijnen jaardag, nu zijne moeder hersteld is!” Men verdiepte zich in de vraag, of dit mogelijk zijn zou, en meester scheen dit met ieder oogenblik meer gebeurlijk te achten. Eindelijk dankte de vrome huisvader en thans beval hij nog krachtiger zijn verloren kind den Heere aan, wiens beloften onbedriegelijk zijn en wiens macht onbeperkt is. „Amen!” sprak hij. . . . Maar wat is dat?

Verschrikt, sprakeloos van verbazing en aandoening zitten de bakker en zijne vrouw, want — daar staat in de achterdeur der woonkamer, niemand anders dan hun zoon Gijs *).

V.

DE ONTVLUCHTING.

Zulke oogenblikken als er thans een door baas v. d. Schouwe, zijne vrouw en den ouden onderwijzer doorleefd werd, laten zich niet beschrijven. Men kan er zich slechts eene flauwe voorstelling van maken. Toch is het wel te begrijpen, dat er een geruimen tijd verliep, eer de ouders hun zoon bedaard konden aanhooren en deze van zijn kant in staat was tot een geregeld verhaal zijner lotgevallen. Een *geregeld* verhaal, zeg ik. Maar neen, daartoe had hij vooreerst nog in het minst geene kracht of lust. Wart wel was Gijs v. d. Schouwe in de ouderlijke woning teruggekeerd, maar met het bereiken daarvan schenen ook zijne krachten geheel uitgeput te zijn. Slechts de liefde zijner ouders kon in dezen vermagerden, bleeken man, met zijne gehavende pluige den zoon herkennen, dien zij voor weinige jaren nog in bloeiende kracht en gezondheid aanschouwde hadden. Na enkele vluchtige

---

*) Ter opheldering diene, dat de meester van zijne aankomst was verwittigd en er de ouders op kwam voorbereiden. Maar Gijs had niet kunnen wachten.

mededeelingen moest Grijs onmiddelijk te bed gaan en geneeskundige hulp voor hem worden ingeroepen. Hij was geheel en al ondermijnd door sluipkoorts, de gevolgen zijner ongeregelde en goddelooze levenswijze. Zes weken lang zweefde hij tusschen leven en dood en scheen het hoogst onwaarschijnlijk, dat hij nog weer zou opstaan. Welke dagen voor die ouders! En toch, de moeder, die zóó lang en zóó vurig voor haren zoon had gebeden, zij vertrouwde dat God hem nog zou herstellen. Hare eigene ziekte scheen geheel geweken, nu zij aan het krankbed haars kinds moest waken. En — eindelijk mocht zij van den geneesheer de verklaring vernemen, dat het grootste gevaar voorbij en volledig herstel mogelijk was! Langzamerhand kwam de uitgeteerde kranke tot bezinning, tot kalmte en helderheid. Hij begon zich al het gebeurde te herinneren en allengs ook van tijd tot tijd te verhalen, ofschoon de ouders, op voorschrift van den dokter, daarop volstrekt niet aandrongen. Wij willen zijne geschiedenis in korte woorden geregeld meedeelen, wat den lezer zeker niet onaangenaam zijn zal, en voeren Grijs daarbij sprekende in.

„Gij weet,” zoo verhaalde hij dan, „dat ik na verloop van mijn diensttijd heb bijgeteekend voor vijf jaren. De oorlog trok mij aan; ik kon nu niet weggaan, maar wilde ook niet. Wij trokken met ons regiment overal heen, wat mij veel genoeg deed. Eindelijk werden wij naar Antwerpen gezonden, om de citadel onder Chassé te helpen verdedigen. Nu, daar hebben we 19 dagen lang er van langs gehad: dag noch nacht rust. De Franschen beukten er zóó op los, dat het gansche fort een puinhoop werd en wij eindelijk moesten zwichten. Chassé gaf het op, maar met eere. Ik werd, met al de anderen, gevangen genomen. Dat was leelijk, want we kregen niet te veel eten en moesten hard werken. Ik was sergeant, zooals u weet en ik kon nog al met die lui overweg, zoodat ze mij uitpikten, om niet mee naar Frankrijk te gaan, maar te Antwerpen achter te blijven. Eenige anderen hadden ditzelfde buitenkansje. Wij bleven gedurende December van het vorige jaar daar opgesloten tusschen de Franschen. In Januari werd het anders. We moesten aan het werk. En dit werk, dat onder opzicht van Fransche officieren plaats had, deed mij een middel tot ontvluchting aan de hand. Want het begon mij daar knapjes te vervelen en vele anderen

ook. Ik lag halve nachten wakker en peinsde: eindelijk had ik mijn plan gemaakt. Ik deelde dit in stilte aan de andere Hollanders mede; zij vonden het best en beloofden, hun leven desnoods te zullen wagen, als het mocht mislukken. Nu bepaalden wij den dag en maakten ons gereed. Alles liep mee. Den vorigen avond kregen wij order om den anderen morgen buiten het kamp te gaan kruien. Een Fransch sergeant, met wien ik vertrouwelijk verkeerde, deelde mij het wachtwoord mee voor de buitenschildwachten. De hoofdzaak was het verwisselen van kleeding, dat twee onzer moesten uitvoeren. Ik had op listige wijze een boodschap in het kleedingmagazijn weten te doen en daar in de schemering een raam, dat reeds gesloten was, zoo geopend, dat ik er van buiten af door kon. In den nacht sloop ik naar buiten, klom in het magazijn, haalde op den tast af een halvesleet sergeants- en ook een dito korporaalspak, haastte mij weg, wekte mijn kameraad en wij wisselden van kleeding. 's Morgens vroeg, een half uur voor den bepaalden tijd (het schemerde nog) kwamen wij op een afgesproken plaats bijeen en marcheerden haastig af. Het leek nu net, of mijn kameraad en ik het Fransche geleide waren van de troep gevangenen. Wij naderden de schildwachten, die geen lont roken, noemden het wachtwoord, passeerden en — waren vrij. Wij liepen natuurlijk, toen we uit het gezicht waren, als hazen in de richting onzer grenzen, en mochten die den volgende dag bereiken. Enkelen bleven daar rondzwerfen; de meesten, en ook ik, zochten langs den kortsten weg naar huis te komen. Zonder geld, zonder behoorlijke kleeding, als een bedelaar weggejaagd — aldus heb ik — God zij gedankt, tot mijn eigen verbazing uw huis weer mogen bereiken. Meermalen zeg ik neer en riep uit: „O God neem mij weg, want ik ben niet waard, dat ik langer leef.” En nu . . . .”

VI.

VAN DEN DOOD GERED.

Wij zijn genoodzaakt het verhaal van Gijs af te breken. Wij weten nu, hoe hij ontsnapt was; hoe hij zijne ouderlijke woning

bereikte; daar als de verloren zoon met liefde ontvangen werd en — schoon aan den rand des grafs gevoerd — gelukkig weer herstelde. Het gansehe plaatsje was natuurlijk vol over dien terugkeer. Men wist echter niet, hoe Grijs van der Schouwe in *dubbelen zin* was gered. Gered, niet slechts uit de hand van een vijand, die alleen zijn lichaam schaden kon, maar gered ook — en dat zegt meer — uit de hand van den Satan, die hem tot dusver in zijne boeien gekneld hield. Deze heuglijke verandering kwam na zijne ziekte aan het licht. Wij hoorden reeds, hoe hij onderweg huiswaarts zich zelven den dood waardig had gekeurd. Toen zijne krachten zeer langzaam terugkwamen, vloeide eene volledige schuldbelijdenis over zijne lippen en herdacht hij al het bitter zielsverdriet, dat hij zijne ouders had aangedaan. Hij zag nù, nù eerst, hoe vreeselijk hij zich tegen God had aangekant en hoe diep schuldig hij was voor Diens heilig oog. Hij verfoeide zich zelven en was lang, zeer lang, troosteloos bedroefd over zijne zonden.

Dat de bakker en zijne vrouw zich innig verheugden over dezen gezegenden ommekeer, en met vele tranen den Heere baden, om het licht en de kracht van den Heiligen Geest, opdat hun zoon mocht opstaan tot een nieuw, Gode gewijd leven — wij zullen het wel gevoelen. Ook de meester was verblijd, dat hij na zooveel jaren en na zooveel storm in dit jeugdig leven, nù toch vrucht mocht zien van het ook door hem uitgestrooide zaad. Hij sprak zijn voormaligen leerling liefderijk toe en wees hem op de verzoenende kracht van het lijden en sterven des Heilands. Hij hield hem den moordenaar aan het kruis voor oogen, wiens zonde wel zeer groot was, maar niet te groot, om vergeven te worden. Hij herinnerde den overtuigden zondaar aan de woorden des Zaligmakers: „Ik ben niet gekomen om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekeering.” En het scheen ook wel, dat allengs die toespraken eenigen invloed hadden op het hart van den lijder. De Geest Gods bewerkte hem en overtuigde hem eindelijk ook van de gerechtigheid, die in Jezus Christus is, voor een iegelijk, die gelooft. Hoe dat geschiedt, kon Grijs evenmin verhalen, als eenig mensch, die door Gods genade wordt wedergeboren. Maar dat het geschied was — ja, dat bleek, toen hij weer geheel her-

stelde; niet alleen uit zijne belijdenis, maar bovenal uit zijn christelijken wandel, die tot een toonbeeld was voor zijne omgeving.

Het Paaschfeest van 1833 was in des bakkers woning waarlijk een feest. Daar werd niet slechts gedacht aan de verrijzenis des Heilands, maar tevens kon daar worden uitgeroepen door de verheugde ouders, tot de vrienden des huizes: „Weest blijde met ons, want deze onze zoon was dood, en hij is weder levend geworden; hij was verloren en is gevonden!”

Gijs kreeg vrijwel zijne krachten terug. Hij vatte het vroeger handwerk weer op en hielp zijn vader voort. En het scheen, alsof hiermee alles veranderde. De zaak ging weer vooruit; liefde en vreugde woonden in de woning, waarin jaren lang zooveel zuchten waren geslaakt. En dat menige Zondagavond de huisgenooten met een kleinen vriendenkring in de achterkamer vereenigd vond, terwijl aller hart zich lucht gaf in het dankbaar lofgezang — gij zult het wel zeer begrijpelijk vinden.

Toch heeft Gijs, die eenige jaren later de bakkerij overnam en tot zijn dood toe ongehuwd bleef, — nog menige sombere dag doorleefd. Lezer — als ge hem nog kondt ontmoeten, hij zou het u ernstig toeroepen:

„God kan het kwade niet aanschouwen; hij laat zich niet bespotten! *Wel wordt de zonde vergeven, maar haar wrange nasmaak kan het leven verbitteren!* Vrees God en houd zijne geboden; want in de vreeze des Heeren is het leven en — vrede!”

Gijs v. d. Schouwe rust reeds lang op het stille kerkhof van B. Zijne geschiedenis, zooals zij hier in korte trekken is verteld, werd door mij opgeteekend uit den mond van iemand, die hem jarenlang heeft gekend. Zijn geslachtsnaam heb ik veranderd en dien zijner woonplaats door eene enkele letter aangeduid.

FEESTGEWAAD VOOR ROUWKLEEDEREN

Paaschverhaal

DOOR

A. VERHORST

(met geïllustreerd omslag)

Prijs 10 Cent

25 Ex. f 2,25. 100 Ex. f 6,50

